

Posudek vedoucího diplomové práce

Alexej Sevruk

Struktura románů Jurije Andruchovyče

Předkládaná práce se zabývá románovou tvorbou Jurije Andruchovyče, jednoho z nejznámějších současných ukrajinských spisovatelů, jehož literární dráha začala v 80. letech. Tento autor, představitel tzv. „stanislavského fenoménu“, jehož jméno bývá nejčastěji spojováno s O. Irvancem a V. Neborakem a jejich dnes již legendárním literárním uskupením Bu-Ba-Bu, je považován za jednoho z nejvýznamnějších představitelů postmoderního diskursu v ukrajinské literatuře.

Z výše řečeného vyplývá, že dílo tohoto spisovatele bude již prozkoumáno a analyzováno z mnoha hledisek a že si jeho autor rozhodně nemůže stěžovat na nedostatek zájmu odborné i laické veřejnosti. Nabízí se tedy otázka, zda s sebou volba tohoto tématu nenese riziko, že práce bude spíše jakýmsi shrnutím dosavadních interpretací a opakováním již objeveného. Musím konstatovat, že tomu tak rozhodně není. Za prvé, Alexej Sevruk využil jako podklad pro svou diplomovou práci nejen ukrajinské studie týkající se Andruchovyčovy tvorby (Hundorová, Denysová, Pavlyčko, Syvačenkova, Rjabčuk, Pavlyšyn, Šerech a další), ale i teoretické studie českých, ruských i dalších literárních vědců (Bachtin, Lotman, Eco, Hodrová, Hrbata), čímž vnesl do zkoumání Andruchovyčova díla zcela nové prvky a aspekty, jež nebyly doposud v centru pozornosti. Za druhé, diplomant má schopnost pouštět se místy do značně odvážných souvislostí i hodnotících soudů, které sice na jednu stranu mohou být riskantní a vést k nedostatečně textově podloženým tvrzením či mohou působit jen jako pouhé náčrty možných budoucích hlubších interpretací, na druhou stranu ovšem jsou mnohdy vyzývavými tvrzeními schopnými inspirovat další možné interpretační přístupy.

Práce je logicky uspořádána. V úvodu je čtenář bez přehnané detailnosti seznámen s Andruchovyčovou tvorbou, dále se objevuje komentář týkající se základních sekundárních literárněvědných textů. Zde diplomant prokazuje velmi dobrou obeznámenost nejen s pracemi týkajícími se autora samotného, ale i svou orientaci v současném literárním prostoru. V následujících kapitolách diplomant věnuje pozornost „analogickému schématu“, podle něhož jsou psány Andruchovyčovy romány a jež je potvrzován řadou literárních vědců. V rámci tohoto zkoumání akcentuje několik výrazných strukturních dominant a ty dále rozebírá podrobněji. Jedná se „nosné fabulační strukturní prvky (témata a motivy), zvláště pak typologické podobnosti hlavních postav, karnevalové a apokalyptické motivy, dále pak sleduje prostorovost v Andruchovyčových románech a způsob, jímž autor pracuje

s prostorem. S pomocí výše uvedené sekundární literatury se mu daří vytvořit nový způsob katalogizace Andruchovyčových postav, jenž zakládá na kombinaci teoretického předpokladu a vhodného využití konkrétních textových příkladů. Tomuto novému přístupu napomáhá právě práce s texty českých literárních vědců, na jejichž základě sleduje postavy adeptahrdiny (básníka-dobrodruha), zasvětitel (pokušitele), panny (v novodobém románu – ženy), bytosti středu. Z velké škály postav, jež se v Andruchovyčových dílech vyskytují, dokáže vybrat podstatné a pro modelaci příběhů stěžejní typy. Obdobnou metodu volí i při analýze románového prostoru, který chápe ne jako pouhou dekorativní kulisu pro odehrávající se děj, ale také jako prvek literárního díla, který má sémantickou kategorii. Vytváří jakousi „databázi“ jednotlivých toposů, které nabízejí klíč ke vstupu do textu a pomáhají chápat a dekodovat transcendentální smysl literárního díla. Je tedy patrné, že snahy o určitou katalogizaci jednotlivých prvků a stavebních kamenů Andruchovyčova díla nejsou pouhým mechanickým a schematizujícím souhrnem, ale jsou zároveň klíčem ke skutečně hlubokému uchopení textů. Kromě toho je diplomant schopen neuzavřít se pouze v úzkém okruhu Andruchovyčovy románové tvorby, ale neustále vztahovat toto dílo k postmoderní románové produkci ukrajinské i světové. Vytváří tak na jednu stranu poměrně exaktní vzorec Andruchovyčových románů, na druhou stranu nabízí přesah a srovnání i drama vstupu do nejhlubších zákoutí tajů těchto děl.

Určité části práce by si jistě zasloužily detailnější rozpracování, mnohá místa mají výrazně polemický potenciál, s jednotlivými závěry je možné v mnoha případech nesouhlasit, ovšem žádné z těchto poznámek nemohou zpochybnit jednoznačně kladné hodnocení práce. Z výše uvedených důvodů tedy navrhuji ocenit práci známkou výborně.

Mgr. Tereza Chlaňová , Ph.D.